De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**, Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE** van **De Heraut**, Warmoesstraat 106, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 5 Februari 1888. N°. 528.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden *f* **1.20**. Afzonderlijke nummers aan het Bureel **10** Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel, Warmoesstraat **106**, te Amsterdam.
Advertentiën: van **1** tot **6** regels **90** Cent; voor elken regel meer **15** Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen **10** Ct. per regel.

Het Lijden.

VIJFTIENDE ZONDAGSAFDEELING.

I.

> En met de overtreders is geteld geweest. Jes. 53: 12.

In de Twaalf geloofsartikelen volgt terstond op de belijdenis van Jezus' *geboorte* de belijdenis van zijn *lijden*. Immers het heet: „Ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria," en terstond daarop: „die *geleden* heeft onder Pontius Pilatus."

Uit die bijvoeging: „Die geleden heeft *onder Pontius Pilatus*" ziet ge klaarlijk, dat de Twaalf geloofsartikelen spreken van het lijden des Heeren *aan het einde* zijns levens. De Catechismus daarentegen blijft daarbij niet staan, maar onderzoekt ook het voorspel of wilt ge den wortel van dat latere lijden, en spreekt daarom van een lijden, dat de Heere *„den ganschen tijd zijns levens op aarde*, maar inzonderheid aan het einde zijns levens" gedragen heeft. Als er toch gevraagd wordt: Wat verstaat gij onder het woordeke „geleden?" dan luidt in antwoord 37 het bescheid van den Catechismus aldus:

„Dat hij aan lijf en ziele, den ganschen tijd zijns levens op de aarde, maar inzonderheid aan het einde zijns levens, den toorn Gods tegen de zonde des ganschen menschelijken geslachts gedragen heeft, opdat hij met zijn lijden, als met het eenige zoenoffer, ons lijf en ziele van de eeuwige verdoemenis verloste, en ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwig leven verwierve."

Reeds dit eerste is van hoog gewicht.

Heel het denkbeed toch, alsof Jezus eerst ruim dertig jaren lang een stil en genoeglijk menschelijk leven had gesleten, en alsof eerst aan het eind van dit leven het lijden hem overkomen was, valt er mee weg. Wat men wel gesproken heeft van een *„Leven* van Jezus" wordt zoodoende overgezet in „de geschiedenis van Jezus' *lijden*." En heel de blik op den Rabbi van Nazareth, wordt reeds van de kribbe af de aanblik van het Kind, den Jongeling en den Man van smarten.

Toch ontsta hier geen misverstand. Slaan we toch de Evangeliën op, dan vernemen we eerst van dat lijden bijna niets, en eerst tegen den afloop van het ons daar geschilderd tafereel komt er een oogenblik, waarop »Jezus *van toen aan* zijn dicipelen begon te zeggen, dat hij moest opgaan naar Jeruzalem en veel *lijden* van de overpriesters, en gekruist worden, en ten derden dage weer opstaan van de dooden." Hier is dus metterdaad eene indeeling van zijn leven op aarde in twee deelen, waarvan in het laatste deel pas zijn eigenlijk lijden begint en dus het eerste deel nog van dat zwaarder lijden verschoond is. En toch strijdt dit geenszins met de voorstelling van onzen Catechismus. Immers ook de Catechismus maakt onderscheid tusschen tweeërlei lijden, eerst een lijden van zijn geboorte aan, en daarna een bijzonder lijden, dat eerst aan het einde zijns levens kwam. Juist gelijk de Heere zelf het zegt, niet, dat bij zijn opgaan naar Jeruzalem eerst zijn lijden *aanving*, maar dat toen eerst begon dat *bepaalde* lijden, dat hem overkomen zou van de overpriesters en schriftgeleerden en bij zijn overgeleverd worden aan de heidenen.

Welk belang heeft het dan, om ook op dat *vroegere* lijden te komen? En dan antwoorden we: *Dit* groote belang, dat het juist hieraan hangt, of Christus in den *staat* van een *rechtvaardige* of van een *schuldige* geboren is. Begon het lijden pas bij Gethsémané, dan treedt hij eerst bij Gethsémané in den *staat van een schuldige* over, en is hij van te voren ongerept als een rechtvaardige. Maar dan blijft tweeërlei volstrekt onbegrijpelijk. *Vooreerst*, hoe de Christus zoo plotseling, op een gegeven oogenblik, onze zonden op zich neemt. En ten *andere*, hoe hij reeds vroeger in steê van ie heerlijkheid te schitteren, in zoo gedrukten levenstoestand verkeert.

Liefst denkt men daar dan niet over, en laat het in het duister liggen, en troost er zich mee, dat de Christus op Golgotha dan toch metterdaad onze zonde aan het hout draagt. Maar *hoe* die zonde op Christus kwam, *wanneer* hij ze op zich nam, en *op wat wijs* hij ze droeg, daar geeft men zich geen rekenschap van. En toch, daarbij kan men niet blijven staan. Onze zonden zijn niet als een vervoerbaar pak, dat tot op Gethsémané ergens rusten kon, en dat toen door hem in Gethsémané op zich genomen is, om het bij zijn sterven weer af te leggen.

Men kan dit niet uitwendig noch physisch opvatten. En het moet derhalve klaar en duidelijk voor ons bewustzijn zijn uitgemaakt, wat met dit dragen van onze zonden is bedoeld. En dit nu ziet ge nooit in, en op dit punt blijft ge altoos haperen, zoolang ge Jezus' lijden en het dragen van onze schuld pas bij Gethsémané laat beginnen; en licht daagt u in deze donkerheid eerst dan, als ge met den Catechismus, blijkens vraag 36, *het dragen van onze schuld* zijn aanvang reeds laat nemen in zijn ontvangenis en geboorte, en dienovereenkomstig dan ook, blijkens vraag 37, *zijn lijden reeds laat beginnen bij het begin van zijn leven*.

Dit gevoelt ge toch, alle mechanische, uitwendige voorstelling moet hier afgelegd. Al het spreken der Heilige Schrift van een „dragen van onze zonden op het hout" en wat dies meer zij, met name van een Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt, is figuurlijke, overdrachtelijke taal, ontleend aan den offerdienst. Maar niet die offerdienst is het wezenlijke. Ook die offerdienst op zichzelf was slechts figuurlijk en zinbeeldig. En het wezenlijke was alleen het beslotene in Gods raad, dat door dien offerdienst wierd afgebeeld.

Om zich van dit dragen onzer zonde, en dientengevolge van de striemen die ons genezing aanbrachten, een klare voorstelling te kunnen maken, moet ge dus terstond het oog op God den Heere richten, en u afvragen wat in heel deze zaak *van 's Heeren wege* geschiedt.

En dan sta op den voorgrond, dat er noch van schuld, noch van zonde, noch van een staat, noch van een lijden sprake kan zijn, dan enkel ten gevolge van Gods *rekening* en Gods *doen*.

Denk u in een land de Overheid en de wet en den rechter weg, en er is in dat land geen overtreding en geen schuld en geen vonnis en geen straf meer. Alles is er om het even. Maar zoodra de Overheid komt en de wet en de rechter, dan wordt er overtreding aangebracht, schuld afgewogen, vonnis geveld en straf toegewezen.

Schuld is dus niet iets, dat in de lucht hangt of op zichzelf wezenheid heeft, maar alleen geboren uit de *rekening* en het *oordeel* Gods. Uw schuld bestaat alleen in zijn eisch aan u, waarin ge tekort schoot. Hieruit is uw schuld geboren. En voorts dat Hij zijn pretentie op u niet loslaat, maar u zijn wet *blijft* opleggen, én voor eertijds éa voor nu, *daar bezwijkt ge onder*.

Uw *staat*, of ge als een zondaar of als een rechtvaardige voor Hem zijt, hangt dus insgelijks aan *zijn* oordeel, en aan zijn oordeel alleen.

Zoolang een dief niet ontdekt is, blijft hij in den *staat* van een eerlijk mensch. En ook zoolang een valschelijk beschuldigde niet in zijn onschuld is uitgekomen, blijft hij in den *staat* van een schuldige verkeeren. Voorzoover dit nu echter enkel hangt aan de publieke opinie, heeft dit nog geen rechtsgevolgen. Maar als de overheid, als de rechter u óf schuldig verklaart, daar ge *niet* misdeedt, óf ook vrijsprak, daar ge schuldig waart, rekent uw *staat* voortaan, niet meer naar wat gij wezenlijk zijt of deedt, maar enkel naar de uitspraak van den rechter. Verklaart hij u eerloos, ook al zijt ge onschuldig, dan zijt ge in het land uw eere kwijt en geldt voor een eerlooze. En omgekeerd, verklaart hij u onschuldig ook al waart ge wel terdege schuldig, dan blijft ge in het land uw eere genieten, ook al zijt ge voor uw zielsbesef uw eere kwijt.

Zoo nu kan het gebeuren, dat als er een moord is geschied, de eigenlijke moordenaar vrijloopt en als eerzaam burger rond blijft wandelen, terwijl een onschuldige wordt gegrepen en als moordenaar veroordeeld. Welnu, in dat geval, draagt deze onschuldige de straf, die voor den moordenaar bestemd was; hij wordt als die moordenaar gerekend, en staat voor den rechter als dragende de schuld van zijn moord.

En is het nu, dat in eenig land het overnemen van iemands schuld toe is gestaan, en er was een moord gepleegd, en een onschuldige bood zich *vrijwillig* aan, om in plaats van den moordenaar de straf voor dien moord te boeten, dan zou deze persoon voor den rechter staan, dragende de schuld van den moordenaar; als moordenaar door hem worden veroordeeld; en met de straf die op moord gesteld was, door hem worden gestraft.

En zoo nu is het ook bij den Heere onzen God.

Wij allen staan voor den Heere als eerloozen en doemschuldigen, want God weet, hoe we allen voor Hem in de schuld liggen, als overtreders van zijn wet en schenders van de eere van zijn majesteit. Niemand onzer staat van nature bij God in den *staat* der eere, maar allen worden we ontvangen en geboren in den *staat* van den goddelooze en eerlooze.

Omgekeerd is het de grondslag van Gods waarheid, dat de Immanuël *niets* misdeed, maar in *volkomen heiligheid* verkeert en altoos verkeerd heeft en *heilig* is tot in den diepsten wortel van zijn wezen.

Moet dus God de Heere én ons én hem aldoor rekenen in dien *staat*, die overeenstemt met ons beider innerlijk wezen, dan kan het niet anders zijn dan voor Immanuël de *staat* van den rechtvaardige en de *staat* van den goddelooze voor ons.

Maar, en hier ontsluit zich nu juist de toegang tot dit mysterie, dit is niet zoo. De *staat* hangt niet aan het eigenlijke wezen, maar alleen aan de *rekening* en aan het *oordeel* Gods.

En nu komt de raad des vredes, en is in Immanuël de wil om zich door God als een goddelooze te laten rekenen, indien hij mensch geworden, daardoor tot stand kan brengen, dat vele goddeloozen als rechtvaardigen worden gerekend.

Zoo komt het tot de Vleeschwording. De Zone Gods neemt uit de maagd Maria het vleesch en bloed der kinderen aan. Hij verschijnt onder menschen. Maar in welken *staat* zal het nu zijn? Zal het wezen: Hij alleen in den staat der rechtvaardigen onder die allen die in den staat der goddeloozen verkeeren? Neen, neen, maar ook hij komt in den *staat* der goddeloozen op! Als een wortel uit een dorre aarde! Meer nog. Hij komt op, niet in den *staat* dier anderen, maar in een geheel exceptioneelen *staat*, als de oneerzaamste onder de eerloozen. „Er was geen gedaante noch geen gestalte, dat wij hem zouden begeerd hebben. *Hij was de onwaardigste onder de menschen!*"

Niet, dit vat ge nu toch, naar zijn innerlijk zijn, want hij was innerlijk volkomen goddelijk en heilig, maar *van zijn staat*. Hij wierd gerekend „als een die van God geplaagd, geslagen en gedrukt was." Hij wierd behandeld, als had hij alleen dat alles misdaan, wat wij misdaan hadden. *Hij is met de overtreders gerekend.*

Dat dit nu niet *bij vergissing* geschied is, gelijk een aardsch rechter soms bij vergissing een schurk vrijspreekt en een onschuldige veroordeelt; dat het ook niet bij dwang geschied is, gelijk soms een legerbevelhebber den tienden man voor den kop schiet, als zoen voor verzet van heel het regiment; en dat het ook niet figuurlijk geschied is, gelijk bij het offerlam; maar dat dit geschied is, *naar Gods raad en wil* en behoudens zijn goddelijke alwetendheid, niet buiten Christus zelf om, maar *met diens eigen gedoogen* en volle bereidwilligheid; en dat niet in schijn, maar *zóó wezenlijk*, dat eindelijk zijn bloed van het kruis afdroop, dit is het heilgeheim, welks volkomen diepte ge nooit peilen zult.

Maar bekent ge eenmaal, dat iemands *staat* geheel verschillen kan van zijn *wezen*, zoodat zelfs een onschuldig man nog als een moordenaar aan den galg kan komen, dan doorziet ge toch, hoe ook de Christus zelf volkomen heilig, onbesmet, onnoozel en onschuldig in zijn *wezen* en innerlijke *gestalte* kon zijn, en toch desniettemin geheel *in den staat* van den diepst schuldige kon worden ingezet, en dienovereenkomstig behandeld, bijaldien de wil des Heeren HEEREN het als souverein Rechter alzoo besloot.

En overmits hij dit nu *zelf* gewild heeft, en hoewel zich innerlijk volkomen van zijn volstrekte heiligheid van oogenblik tot oogenblik bewust, niet heeft willen optreden in den *staat van een rechtvaardige*, met de daarbij passende eere en heerlijkheid, maar door eigen wilsdaad opgetreden is in den *staat van een goddelooze*, ja, van den diepst schuldige, wiens éene schuld aller schuld saam evenaarde, met de daarbij passende smaad en schande en verdrukking, nu heeft hij van zijn ontvangenis af, *in dien staat der vernedering*, aldoor *onze* zonde gedragen en is geen oogenblik *zonder* het dragen van onze schuld geweest.

Geheel hiermeê in overeenstemming leert dan ook de Heilige Schrift, dat het de Heere was, *die onzer aller ongerechtigheid op hem deed aanloopen*. Niet *wij* hebben onze zonden op den Christus gelegd, en ook niet *hij* heeft ze op zich genomen, om nu eerst daarna, met onze zonden voor God verschenen, als een ongerechtige gerekend te worden.

Neen, de werking gaat van het Besluit uit. Daar liggen de oorsprongen van dit mysterie. En het is krachtens dit Besluit dat „hij het geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn, maar heeft zich zelven vernietigd, de gestaltenisse eens dienstknechts aangenomen hebbende."

Immers dit laatste hoorde er bij.

Als Tweede Persoon in de Drieëenheid *kon* hij geen zonde of schuld dragen. Hij kon ze alleen dragen *door het aannemen van onze natuur*.

In onze natuur kon hij als Zoon van God geen schuld dragen *naast* de onze, of *gelijk* aan de onze, want dan had hij een menschelijk individu naast andere individuen moeten wezen.

Neen, al wat kon, was, dat hij, onze natuur aannemende, ze aannam met al de zonde en de schuld die er op rustte, en zoo inderdaad droeg *onze* schuld en *onze* zonde, of gelijk de Catechismus het zoo juist uitdrukt: *den toorn Gods tegen de zonde des ganschen menschelijken geslachts.*

KUYPER.

„Hij zal Jeruzalem nog verkiezen!"

> Roep nog, zeggende: Alzoo zegt de Heere der heirscharen: Mijne steden zullen nog uitgespreid worden vanwege het goede: want de Heere zal Sion nog troosten, en Hij zal Jeruzalem nog verkiezen.
> Zach. 1 : 17.

Er wordt, God zij lof, in onze dagen weer *van 's Heeren volk* ook in deze landen gesproken.

Bijna was dit er uit.

Men hoorde er de sprake nog van in de achterbuurten; het geluid er van viel nog te beluisteren in de heggen en stegen; maar in het voorportaal was zulk zeggen *contrabande* geworden. Van »Christenen", van »lieve menschen", van „geloovigen" mocht dat nog gezegd worden. Maar van *een volk* des Heeren niet meer.

Dat was tale Kanaans; evenals dat men van *Sion* sprak, doelende niet op den bergtop vanouds, maar op de kerk van Christus in onze dagen.

Men duldde die wijze van spreken niet meer. Men wierd er korzel tegen in. Schier wierd er meê gespot. Stellig wierd er de neus voor opgetrokken. Het moest uit zijn met die »ziekelijke" termen, als riekend naar bedorven mystiek.

Alle taal was goed Taal, gebeeld uit het erts der philosophie. Taal, soms onverstaanbaar door allerlei nieuwmodische termen. Alleen maar de *Schriftuurlijke* taal wierd buiten de gemeene sprake gesloten. Of waar de Schrift nog meê mocht spreken, daar moest het dan althans uit het Nieuwe Verbond zijn, maar uit het Oude Verbond stellig niet.

En zoo wierd dan ook het spreken over »een volk Gods" in den ban gedaan.

Daar sprak Pharizeïsme, daar sprak aanmatiging, daar sprak harde veroordeeling van anderen in.

Wat hoefde dat ook?

Het moesten altegader »vormen van onzen tijd" worden, en onze tijd wist van een »volk" in ons »volk" niets.

Thans betert dit weer eenigszins.

Uit de heggen weer naar de straten, uit de achterhoeken weer naar het voorportaal overgebracht, komt het spreken van het »volk des Heeren" thans weer in zwang.

Men voelt en tast weer, dat zoo Immanuël onze *Koning* zijn zal, er voor Immanuel dan ook een *eigen volk* zijn moet, en dat het toch niet aangaat dezen Koning, die zich een eigen volk tot den prijs van zijn bloed heeft gekocht, om menschen te believen, van *zijn volk* te berooven.

Jezus onze *Koning*, en wij zijn *volk*, men doorziet weer, dat dit niet is te scheiden. En dat men ook wel van *kerk* en ook wel van »geloovigen" spreken mag en moet, maar dat deze beide ons geenszins van de verplichting kunnen ontheffen, om ook te spreken van *'s Heeren volk*.

Doch nu prikkelt dit dan ook tot bitterheid.

Het Calvinistisch karakter van den Heidelbergschen Catechismus,

DOOR

Dr. A. ZAHN.

Frederik Wilhelm I erkende wel, dat de leer der voorbeschikking echt Gereformeerd is, maar, daar hij, naar zijn praktischen en levendigen aard, naar de sterke neigingen, die in hem leefden, om het leven in ijverigen arbeid door te brengen, een nüchter man was, wiens blik steeds op het reëele gericht was, had hij een afkeer van de praedestinatieleer in zich opgenomen. De strijd der godgeleerden over dit mysterie, de tweespalt daarover, niet alleen in het Evangelische legerkamp, maar ook tusschen Gereformeerden en Gereformeerden, onder welke sommigen streng particularistisch, anderen meer universalistisch waren, zijne bekendheid met de Hollandsche literatuur, waarin de verkiezing zulk een groote rol speelt, hadden hem de praedestinatieleer tegengemaakt. Hij zag daarin een fatalisme (leer van het noodlot). Calvijn zelf had deze bewering verre afgewezen en het juist in Luther gegispt, dat hij zijne gedachten eens gelijk gesteld had met de noodzakelijkheid van het fatum (noodlot), zooals de heidensche dichters die geleerd hadden. Frederik Wilhelm, die geen behoefte had aan een dieperen of zelfs speculatieven grondslag voor de theologische leerstukken, keerde zich met kracht af van alle beschouwingen, die hem voorkwamen, een groot gevaar in haar schoot te verbergen.

In de instructie voor de opvoeding van zijn zoon d.d. 13 Augustus 1718, legt hij er den nadruk op, »dat men hem de ware Christelijke leer moet inprenten, welke vooral daarin bestaat, dat Christus voor alle menschen gestorven is, hetwelk de eenige troost is in ons leven." De eerste onderwijzer van Frederik was de hofprediker Andreä, de voorstander van de leer der vrije voorbeschikking. De koning was met Andreä niet tevreden en droeg de godsdienstige opvoeding van Frederik aan den hofprediker Noltenius op. Deze was meer universalistisch getint. Andreä kon daarop tot zijne ontschuldiging zeggen, dat hij met den prins de verboden leer niet had behandeld, omdat zij voor zijn leeftijd te hoog was. Wel werd de invloed van Noltenius gebroken door de geheele gedachtenwereld, waarin zich de opvoeder van Frederik, de opgewekte en beminnenswaardige Duhan, bewoog. Deze had zijne philosofische vorming niet alleen van La Croze, een aanhanger van Cartesius, gekregen, maar ook van Naude, een lid van de Academie te Berlijn, die uit Mets gevlucht was. Naude leerde de leer der Goddelijke vrijmacht, ook zooals zij den val van Adam mede insluit. Frederik, van der jeugd af speculatief, kreeg de leer der voorbeschikking lief. Juist het protest des vaders versterkte hem daarin. De vroomheid des vaders, die zich dikwijls aan de tafel op overdreven en smakelooze wijze openbaarde, stiet den zoon terug. De vader wist het: Mijn zoon denkt niet als ik. In de praedestinatie der Gereformeerde martelaren de zekere troost der genade, die onveranderlijk is, voor den jeugdigen Frederik werd zij determinisme. Het waren slechts philosophische redeneeringen, die hem er toe brachten. De geniale jongeling had vroeg neiging tot systematisch denken, maar ook tot lichtzinnig spotten met het heilige, als dit namelijk in den wonderlijken vorm van het hof hem tegemoettrad. Als zijn vader er niet bij was, lachte de spot uit zijn blauwe, schitterende oogen. Zulk een geest kon de praedestinatie slechts als determinisme opvatten. Het is reeds dikwijls aangetoond, dat al de consequenties, die men uit de praedestinatie als determinisme trekken kan, door Calvijn bestreden zijn. De zekerheid der genademiddelen, de ernstige roeping van velen, het gewicht van dringende vermaningen, de noodzakelijkheid der heiliging, de wandel in vreeze en beven is door Calvijn evengoed geleerd als door de Lutheranen. Heeft hij het niet vaak gezegd, dat hem niet het denken, maar alleen de onderwerping aan Gods Woord tot de leer der voorbeschikking geleid heeft? Men moet aan de gemeente alles zeggen wat geschreven staat. Maar van zulke beperkingen der praedestinatie was Frederik verre af. Hij kon ze aan tafel tegenover zijn vader verdedigen, maar alleen uit lust om tegen te spreken. Met recht zag de vader daarin een groot gevaar. Zijn onwil toonde hij, toen de kroonprins op de vlucht ging. In Kustrin in de gevangenis moest hij zich onderwerpen aan het onderwijs van den Lutherschen veldprediker Müller. Veertien dagen was hij bij hem, en dagelijks moest hij zijn vader bericht zenden. In het eerste koninklijk schrijven aan Müller lezen wij: »Gij moet den kroonprins ook op goede manier duidelijk maken, in welke groote dwaling hij verkeert, wanneer hij gelooft, dat de een tot dit, de ander tot dat gepraedestineerd is; immers zou op die wijze hij, die tot het booze gepraedestineerd was, niets anders dan kwaad kunnen doen en wie tot het goede gepraedestineerd was, niets anders dan goed kunnen doen. Welke dwaling op het punt der zaligheid nog sterker is. Daar ik nu hoop, dat de tegenwoordige omstandigheden hem het hart roeren en week maken zullen, zoodat hij tot betere gedachten komt, geef ik het op u op uw geweten, al het mogelijke te doen, om al deze stukken, vooral de leer der praedestinatie, den kroonprins goed voor te stellen, hem door woorden der Heilige Schrift te overtuigen en de waarheid uwer woorden te bewijzen, en omdat hij een geniale kop is, hem op iedere bedenking kort en met weinig woorden, maar bondig en grondig te antwoorden.

DE GAAV FORTMAN.